

FRAGMENTI IZ HISTORIJE GRAČANIČKOG SPORTA (PETI DIO)

Emir Tihić

1. O DOPRINOSU NASTAVNIKA MILOŠA POPOVIĆA RAZVOJU RUKOMETNOG SPORTA U GRAČANICI

U jednom od ranijih brojeva našeg časopisa pisali smo o prvim počecima rukometa u Gračanici, formiranju kluba i odigranoj prvoj utakmici. U tom prilogu naglašena je uloga učitelja Branka Jankovića, nogometaša „Bratstva“ i vrsnog gimnastičara, na čiju je inicijativu je i formiran Rukometni klub i izgrađeno rukometno igralište pored DTV „Partizan“ u Gračanici. Prvi rukometaši u Klubu bili su gračanički srednjoškolci koji su se školovali u Tuzli, Doboju, Bijeljini i Sarajevu. Podsjećanja radi, prva rukometna utakmica odigrana je 25. 05. 1956. godine i taj se datum bilježi kao dan osnivanja rukometnog kluba u Gračanici. U našim ranijim priložima pisali smo takođe i o dugogodišnjoj rukometnoj tradiciji u Gračanici, o uspjesima i padovima Kluba u proteklih 57 godina njevog postojanja.

Međutim, mnogim generacijama rukometaša, članova uprave Kluba i ljubiteljima ovog sporta malo je poznato da je 1956. godine, u vrijeme formiranja Rukometnog kluba, u Gračanici izgrađeno još jedno rukometno igralište. Početkom pedesetih godina, u donjem dijelu grada, na nekadašnjem nogometnom igralištu

izgrađena je nova škola – koja je počela sa radom kao niža realna gimnazija (niža realka), koja će nakon reforme školstva, 1957. godine, nastaviti kao osmogodišnja, kasnije osnovna škola, pod nazivom „Mitar Trifunović – Učo“ (danas: Druga osnovna škola), koju u žargoni i još uvijek zovu „donja škola“.

Prvih godina nakon njenog otvaranja, u ovu školu je kao nastavnik tjelesnog odgoja došao Miloš Popović, koji je kao vrstan nogometaš odmah postao član NK „Bratstva“ i standardni prvotimac. Igrao je u generaciji Damjana Blagojevića, Gradiše Čurčića, Sirovine Nikole, Osmana Salihefendića i drugih. Mnogi njegovi učenici, kao i suigrači u NK „Bratstvu“, odmah su zapazili da je bio izuzetan sportista, vrijedan i disciplinovan u radu, ali i veoma oštar i strog. Dvije godine predavao je tjelesni odgoj i autoru ovog priloga. Sjećam se mnogih detalja sa njegovih časova, ali ću spomenuti samo jedan, koji govori o uslovima izvođenja te nastave nekad. Naime, tokom zimskog perioda, časovi fizičkog odgoja za đake naše škole izvodili su se u sali DTV „Partizana“, na drugom kraju grada, udaljenoj preko 1 km. Morali smo se u vrijeme odmora od 10 minuta iz škole prebacivati do sale pješice na čas tjelesnog odgoja, pa nakon časa, opet za vrijeme odmora, vraćati se na isti način do škole i nastavljati sljedeće časove, po rasporedu. Zbog strogoće našeg nastavnika Miloša Popovića, nikada se nije dogodilo da neko zakasni na čas – iako je do sale i nazad do škole trebalo, najčešće po velikoj hladnoći, brzo prepješaćiti preko 2 km.

Vezano za te naše časove fizičkog odgoja u fiskulturnoj sali DTV, udaljenoj više od kilometra od naše škole, u trajnom sjeća-

nju ostat će mi drugi detalj, u kojem sam bio glavni akter. Jednog zimskog dana tek što smo se vratili sa časa fizičkog, nastavnik Popović me pozvao i zamolio da se njegovim biciklom brzo prebacim do sale i donesem neki rekvizit, koji je bio tamo zaboravio. Rekao sam mu zbunjeno da ne znam voziti bicikl, ali da ću brzo otrčati do sale. Kako mu se žurilo, tutnuo mi je bicikl u ruke i strogo naredio da odmah krenem. Već sam napomenuo da je bio strog nastavnik i da smo ga svi morali slušati bez pogovora. Ne znajući ni kako, u nekakvom strahu, popeo sam se na taj bicikl i počeo okretati pedale... Tako sam zbog strogoće svog nastavnika za par minuta naučio da vozim bicikl.

U jesen 1956. godine, gotovo neprijetno, Miloš Popović sa grupom svojih učenika iz osmog razreda počinje u dvorištu škole uređivati i pripremati rukometno igralište. Stative su napravljene od nekakvih starih letava, obavljani su i ostali sitniji radovi tako da je teren relativno brzo bio osposobljen za igranje rukometa kao potpuno novog sporta među učenicima.

...

Prvu školsku rukometnu ekipu nastavnik Popović je sastavio od učenika najstarije generacije škole. U toj ekipi su bili: Hasib Mulahusejnović, Branko Ristić, Lipka Zvonko, Halid Salihefendić, Šefik Đulić, Hasan Kuduzović, Dušan Žuža, Mustafa Jahić, Esad Aganović i Esad Helić. Mnogi od njih zavoljeli su rukomet i nastavili da se bave tim sportom, neki su postali i standardni prvotimci, među kojima su najuspješniji bili: Hasib Mulahusejnović, Šefik Čulić, Branko Ristić, Halid Salihefendić i Mustafa Jahić. Nakon odlaska te prve generacije rukometaša, nastavnik Popović sa

■ ŠKOLSKA RUKOMETNA EKIPA IZ 1956., SLIJEVA NADESNO: BRANKO RISTIĆ, ZVONKO LIPKA, HALID SALIHEFENDIĆ, ŠEFIK ĐULIĆ, HASAN KUDUZOVIĆ, DUŠAN ŽUŽA, HASIB MULAHUSEJNOVIĆ, MUSTAFA JAHIĆ, ESAD AGANOVIĆ, ESAD HELIĆ I NASTAVNIK MILOŠ POPOVIĆ

istim entuzijazmom priprema nove školske ekipe i otkriva nove talente.

Tako je nova generacija učenika – rukometaša, koju je predvodio Halid Duraković, bila bolja od prethodne. To su potvrdili talenti, među kojima su se izdvajali Kemal Šaković, Reuf Džinić, Dževad Beganović, Halid Bajrić, Rešad Kamarić i Emir Tihić – svojim dugogodišnjim igranjem i uspješnim nastupanjem za Rukometni klub Gračanica.

Rukometne utakmice su se igrale kako na časovima tjelesnog odgoja, tako i u slobodno vrijeme. Neke od tih utakmica ostale su mi i do danas u lijepom sjećanju. Nastavnik Popović je bio i dobar sportaš i dobar pedagog. Kao talentovaniji u rukometu od ostalih učenika u školi, u nekim momentima mi smo malo glumili i nekakve male rukometne zvjezdice, ali nastavnik Popović je uvijek nalazio načina da nas brzo „spusti na zemlju“. Između ostalog, u tim slučajevima,

organizovao je utakmice u kojima bi na jednoj strani bila ekipa nas „rukometnih zvijezda“, a na drugoj ekipa ostalih učenika. Primjećujući da smo mi „rukometne zvijezde“ slavili ubjedljivu pobjedu i prije početka utakmice, on bi naredio da se utakmica igra nogometnom loptom (iako je škola imala nekoliko pravih rukometnih lopti), a zatim stajao na gol ekipe „ostalih“. Takvi susreti su se uvijek završavali porazima „ekipe zvjezdica“ u pravilu rezultatom 1:0. Normalno je da mi, dječaci od 15–16 godina, sa nogometnom loptom u ruci i sa vrsnim golmanom između protivničkih stativa, nismo mogli postići ni jedan gol. Poslije takvih utakmica komentar nastavnika Popovića bio je da mi moramo još mnogo, mnogo učiti, ako želimo postati, uistinu, dobri sportisti i dobri rukometaši.

Sjećam se da je našu školsku rukometnu ekipu nastavnik Popović vodio na razna međuškolska sportska takmičenja – u

Doboj, Lukavac i Tuzlu i da je sve troškove takvih putovanja snosio sam, pošto škola nije imala sredstava za takve namjene.

Osim rukometa i nogometa, kao nastavnik tjelesnog odgoja, svoje učenike Popović je učio i drugim sportovima–atletici i stonom tenisu. Ostavio je traga i u Nogometnom klubu Bratstvo i u nekoliko sezona bio je jedan od najboljih nogometaša.

Školske 1958/59. godine naša generacija završava školovanje u osmogodišnjoj školi. Kroz grad, a i do Rukometnog kluba, koji već nastupa u zvaničnim takmičenjima, dospjele su priče kako u „Donjoj“ školi postoji jedna jaka grupa mladih talentovanih rukometaša, pa je iz Rukometnog kluba uskoro uslijedio poziv da sa njima odigramo jednu prijateljsku utakmicu. U prvi mah smo se kolebali da li da prihvatimo ili da odbijemo taj poziv – pošto se radilo o velikoj starosnoj razlici među ekipama. Mi svi momčići sa 15-16 godina i među nama nešto stariji Kemal Šaković i Halid Bajrić, trebalo je da se suprotstavimo znatno starijim (5-7 godina), zrelijim i fizički jačim rukometašima.

Ipak, bio je to za nas, ekipu „rukometnih zvijezda iz Donje škole“ izazov koji nismo mogli odbiti. Sredinom juna 1959. godine mi smo i odigrali tu utakmicu–na stadionu kod DTV „Partizan“ i–pobijedili sa 13:12. – što je, naravno s naše strane bio podvig, a u gradu–prava sportska. Iako je ova moja generacija, kasnije, u Rukometnom klubu, odigrala bezbroj važnih utakmica, kao trener vodio sam ekipu „Gračanice“ protiv najboljih klubova u BiH, na mnogim internacionalnim utakmicama i turnirima–spomenuta utakmica, na kojoj smo mi, tek svršeni osmoškolci pobijedili

prvu ekipu RK“ Partizana“ iz Gračanice, ostala mi je do danas u najljepšem sjećanju.

U ovom kontekstu, treba spomenuti i ovaj detalj: na rukometnom igralištu pored naše „Donje“ škole odigrana je i jedna zvanična utakmica i to u sklopu proslave 25. maja, Dana mladosti. Igrali su rukometaši „Partizana“ iz Gračanice i „Slobode“ iz Tuzle. Tuzlaci su pobijedili sa 52:20, a u njihovoj ekipi nastupali su već afirmisani rukometaši–Rička Jaroslav, Salih Mujezinović, Vučković, Aco Jovanović, Stuhli i drugi.

Igranje rukometa na tom školskom igralištu, formiranje školske rukometne ekipe i otkrivanje mladih rukometnih talenta, prekinuto je iznenadnim odlaskom nastavnika Miloša Popovića iz Gračanice. On je sa svojom suprugom Verom, koja je bila uposlenik Filijale zdravstvenog osiguranja u Gračanici, stanovao je u nastavničkoj stambenoj zgradi kod mosta „Rampa“. Kasnije smo saznali da je bio rodom iz Vozuće, da je kao vrstan nogometaš i sportista završio nekoliko kurseva i dobio diplomu s kojom je kao nastavnik tjelesnog odgoja mogao raditi u osnovnim školama.

Kako je došlo do njegovog iznenadnog odlaska iz Gračanice?

Kao već afirmisan nastavnik, našao se na spisku uglednih Gračanlija (direktora, intelektualaca, političkih funkcionera), koji su se organizovano, autobusom, nakon dobivanja odgovarajućih odobrenja vlasti, uputili na Prvu svjetsku izložbu u Briselu. Nakon četiri dana boravka u Belgiji, grupa Gračanlija vratila se kući, bez Popovića. Nije se pojavio na odredištu u vrijeme polaska autobusa za Gračanicu. Dugo vremena samo se nagađalo zašto je naš nastavnik tjelesnog odgoja odlučio da ostane kao

emigrant u Belgiji. Kanije je njegovu emigrantsku sudbinu prekrpio veo tajne.

2. GRAČANIČKE SPORTSKE LEGENDE: NESIB RAMAŠ - BIBE

Nogometni klub „Bratstvo“ jedan je od najstarijih sportskih klubova u Gračanici. Od svog osnivanja, 1945. godine, u tom relativno dugom vremenskom periodu, kao i svaki sportski kolektiv, imao je velikih uspona i padova, uspjeha i neuspjeha, takmičio se u najnižim ligama, zatim u Republičkoj ligi Bosne i Hercegovine, a sredinom osamdesetih godina prošlog vijeka jednu sezonu bio je član Međurepubličke nogometne lige u bivšoj Jugoslaviji i sastajao se sa klubovima iz Srbije i Vojvodine. Za to vrijeme kroz ovaj klub prošlo je na desetine i stotine nogometaša, u klubu su radili mnogi sportski radnici i ljubitelji nogometa.

Boje kluba branili su i nogometaši koji su, nakon igranja u „Bratstvu“, odlazili u veće i poznatije klubove, pa i prvoligaške u bivšoj Jugoslaviji. Tako su Hamza Gec i Brano Ivanišević, nakon služenja vojnog roka u JNA u Karlovcu, otišli u tamošnji nogometni klub. Hamza Gec je nakon Karlovca, prešao u prvoligaša „Rijeku“ i bio standardni prvotimac. Za Hamzu Geca vezuje se i jedna zanimljivost: igrao je za „Rijeku“ protiv „Crvene zvezde“ u Beogradu u prvoj odigranoj utakmici na tada najvećem stadionu u bivšoj Jugoslaviji „Marakani“ i postigao prvi gol na pomenutom stadionu.

Nakon nastupa u „Bratstvu“, uspješne nogometne karijere u većim i popularnijim klubovima ostvarili su i Ahmet Zejnilagić, njegov brat Dževad Zejnilagić, sin već pomenutog Hamze Geca, Ekrem Gec, Mir-

sad Čaušević, Mursel Šerifović, Mitar Lukić i mnogi drugi.

Od svih pomenutih i onih koji nisu pomenuti, izdvojili bi smo jednog izuzetno talentovanog igrača koji je takođe nastupao za mnogo veće i poznatije klubove od njegovog matičnog kluba „Bratstva“, a to je Nesib Ramaš Bibe. Njegovo ime ubrajamo u sportske legende Gračanice iz više razloga. Jedan je od najtalentiranijih nogometaša u Gračanici, ali je, s obzirom na svoj talenat i nogometno znanje, postigao mnogo manje od nekih gore spomenutih imena i to zbog niza okolnosti. Kao prvo, Bibe je bio zaljubljen u svoju rodnu Gračanicu i kada god bi otišao u drugu sredinu, nostalgija ga je vukla nazad, u svoj grad i matični klub. Drugo, bio je sportski boem. Nije volio da puno trenira, oslanjao se na svoj raskošni talenat i to je bilo dovoljno da bude bolji od mnogih. Bio je dijete naše čaršije, volio se družiti, raspravljati, ne samo o nogometu, nego i o drugim sportovima. U sjećanju su mi ostale rasprave, zezanje smijeh i priče u staroj kulturnoj poslastičarnici našeg Majstora Salima na čaršiji.

....

Nesib Ramaš Bibe rođen je 26. 03. 1949. godine u višečlanoj radničkoj porodici. Kao i sva djeca, slobodno vrijeme provodio je igrajući lopte. Završio je osnovnu, a zatim i trgovačku školu, a zaposlenje je dobio kao trgovac u preduzeću „Bosna“ u Gračanici.

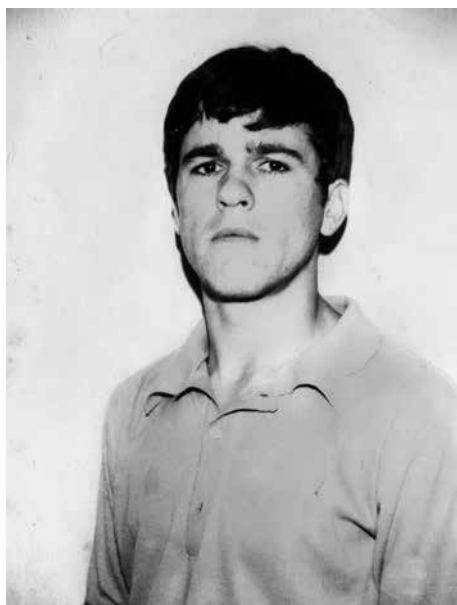
Vrlo rano učlanio se u pionirski tim Nogometnog kluba „Bratstvo“ u kojem se odmah isticao kao vrlo talentovan igrač. Već kao omladinac postao je prvotimac i standardni igrač. Svojim načinom igre odudarao je od ostalih svojih suigrača. Već smo spomenuli da nije volio puno trenirati, ali je svojim izuzetnim talentom uspi-

jevaio nadmašiti mnoge koji su daleko više trenirali. U vrijeme kada je počinjao igrati za prvu ekipu, u nogometnoj igri u bivšoj Jugoslaviji, pa i u svijetu, postaje popularan takozvani industrijski nogomet. Igrači su nabijeni snagom, ličili su na prave atlete, fizička snaga postaje glavna odlika savremenog nogometa.

Međutim, Bibe se nikada nije uklopio u takvu šemu. Bio je prefinjen u igri, sve situacije na terenu rješavao je na lucidan način, „tehtnikom, a ne snagom“. Bio je univerzalan napadač, igrao je desnu ili lijevu polutku, bio graditelj igre, ali i veoma ubojit strijelac. Ljubitelji nogometa koji su imali prilike da uživaju u Bibetovoj igri, pokušavali su naći uzor među vrhunskim nogometašima na koje je Bibe, svojom igrom, najviše podsjećao. Po mojoj ocjeni, a stariji ljubitelji nogometa se sjećaju dva vrhunska nogometaša za koje bi se moglo reći da je Bibetova igra bila slična njihovim. To su dva poznata reprezentativca bivše Jugoslavije—Stjepan Bobek i Vladica Kovačević, koji su bili izvrsni tehničari, graditelji igre, ali i opasni strijelci.

Ipak, Bibe je svojom igrom bio najbliži, a interesantno je napomenuti i fizičkom građom najbližnji igraču kojeg, nažalost, zbog svoje prerane smrti, nije imao prilike vidjeti u njegovom najboljem izdanju. To je bio najbolji nogometaš BiH svih vremena Safet Sušić. Bezbroj puta gledao sam ga uživo i svaki put sam se sjetio Bibeta, jer su bili fizičkim izgledom veoma slični, a Sušićeva igra uvijek me podsjećala na Bibeta.

Kao veoma talentovan igrač, Bibe je bio meta mnogih klubova. Za njega su se interesovali „Sloga“ iz Doboja, „Jedinstvo“ iz Brčkog, „Radnik“ iz Bijeljine, „Sloboda“ iz Tuzle. Napravio je pravi potez, potpisu-

■ NESIB RAMAŠ BIBE

jući ugovor sa tuzlanskom „Slobodom“, koja je u to vrijeme bila stabilan prvligaš u bivšoj Jugoslaviji. Član „Slobode“ postao je u sezoni 1968/69. Iako se u „Slobodi“ našao među kvalitetnim i već afirmisanim nogometašima, na čelu sa kapitenom Avdom Avdičevićem, Bibe se brzo uklopio u tu sredinu i zakratko postao ozbiljan kandidat za prvu postavu. Ipak, brzo je otišao iz „Slobode“ i to iz više razloga. Već smo spomenuli da je bio sportski boem, da je malo trenirao, oslanjajući se uglavnom na svoj talenat. Ali to nije „prolazilo“ u surovoj prvligaškoj borbi u kojoj se, za pobjedu, nije moglo oslanjati smo na talenat. Moralo se redovno trenirati, a dobar rezultat su mogli postizati samo fizički izuzetno spremi igrači.

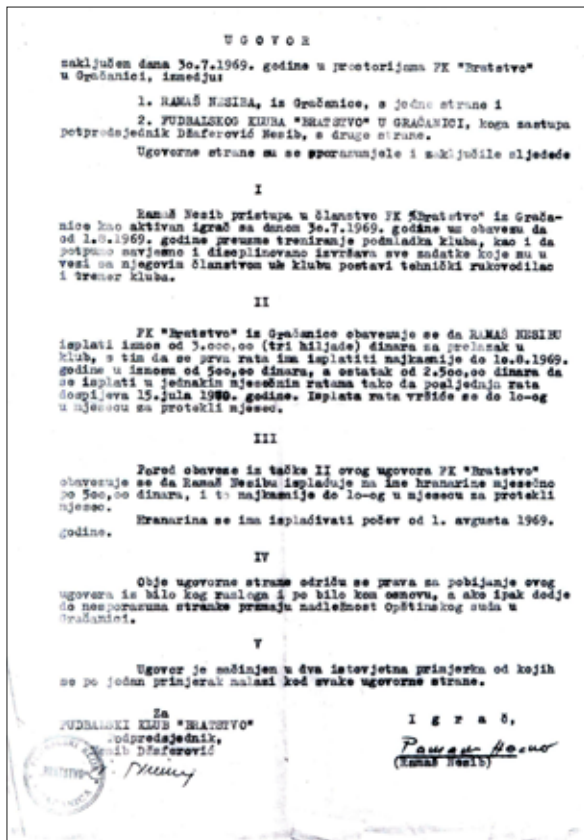
Druga okolnost koja je uticala da Bibetova karijera u „Slobodi“ brzo završi bio je dolazak u ekipu talentovanog nogometaša Mustafe Hukića, koji je kao i Bibe igrao polutku i imao sličan stil igre. On će

vrlo brzo, kao rođeni Tuzlak i u klubu i od suigrača privilegovan igrač, vrlo brzo postati opasan konkurent našem Bibetu. Uslijedila je i njegova teža povreda, koja će ga za duže vremena „izbaciti sa terena“. Povredu je zaradio na treningu i to od kapitena ekipe Avde Avdičevbića. Nije volio pretjeranu stegu i ozbiljnost, komotno se ponašao i na treninzima, što je bila itekako ozbiljna mahana za jednog profesionalnog igrača. Tako je na jednom treningu pokušao da se našali i sa kapitenom Avdičevićem kao najvećim autoritetom ne samo među igračima nego i u Klubu, sa laškoćom mu je proturao loptu „kroz noge“ i tako ga izrevoltirao da ga je ovaj „pokosio“ i nanio mu tešku povredu, koju je Bibe kasnije dugo vremena vukao. Tako je izgubio i mjesto u prvoj ekipi koje je popunio njegov konkurent Mustafa Hukić, koji u međuvremenu postaje standardni prvotimac. Nakon toga, Bibe donosi odluku da se vrati u svoje „Bratstvo“.

Nažalost, poginuo je na vrhuncu svoje sportske karijere, u 28. godini života, u saobraćajnoj nesreći, koja se dogodila 09.05.1977. na cesti prema Karanovcu, na mostu kojim je nekada prolazio gračanički Ćiro. U ovom udesu nastradao je i njegov klupski drug Fahrudin Valjevac, koji je ipak uspio preživjeti ovu nesreću.

...

Bibeta se sigurno još uvijek sjećaju nešto stariji ljubitelji nogometa u Gračanici, sjećaju se njegove igre, golova. Bilo je

■ UGOVOR IZMEĐU NESIBA RAMAŠA I FK BRATSTVO

i izgubljenih utakmica na stadionu „Bratstva“, sa kojih smo se ipak vraćali zadovoljni jer smo uživali u Bibetovoj maštovitosti, lepršavosti i atraktivnoj igri. Ipak Bibeta se najviše sjećaju njegova supruga Džemka, koja živi u Gračanici i kćerka Azra, koju su životni putevi odveli u daleku Norvešku, gdje danas živi s porodicom. Sjećaju ga se i njegove sestre i braća... Iako je bio nogometna zvijezda, Bibe je do kraja života ostao „na zemlji“, skroman i normalan, sa svojom rajom i svojom porodicom. Znamo da su mnoge sportske zvijezde otišle životnom stranputicom.

Kao sportista, sportski radnik i sportski novinar, najviše vremena proveo sam

u rukometnom sportu, ali sam dosta bio vezan i za nogometni klub. Jedno vrijeme sam obavljao i funkciju sekretara i to baš u periodu kada je Bibe igrao za „Bratstvo“.

Sa Bibetom se bilo lijepo družiti. Sjećam se mnogih naših šala, dogodovština i rasprava u slastičarni kod Majstora. Ovdje ću pomenuti samo jednu. Nogometaše „Slobode“ niz godina je autobusom vozio naš Gračanlija Pajo Osmanhodžić. Jedne prilike susreo sam tog vozača i pitao ga kako se Bibe snalazi u „Slobodi“. Umjesto odgovora, on mi je pola u šali, a pola ozbiljno objasnio ko gdje sjedi u autobusu kada „Sloboda“ putuje negdje na utakmicu: na prvom mjestu je kapiten Avdičević, kao neprikosnoveni autoritet u Klubu, iza njega sjedio je Ante Raos, predsjednik kluba, pa dolaze prvotimci itd. Za Bibeta i Mustafu Hukića,

po toj priči bila je rezervisana sećija na kraju autobusa...

Kad sam povodom tog „rasporeda“ pravo šale na račun Bibeta, on nas je ubjeđivao to nije tačno i da se radi o običnoj šoferskoj izmišljotini. Kako sam kao uposlenik Zavoda zdravstvenog osiguranja Tuzla-Filijala Gračanica često službeno putovao u Tuzlu, jednog petka slučajno sam se našao pred stadionom Tušanj, u trenutku kad je polazio autobus sa „Slobodinom“ ekipom za Skoplje. Imao sam vremena da uđem u autobus, pozdravio sam vozača Osmanhodžića, zaželio sretan put njemu i njegovim putnicima-igračima, posebno Bibetu i Mustafi Hukiću, koji su već zauzeli mjesto na sećiji, na kraju autobusa. Od tada kad god bi se u Majstorovoj slastičarni postavilo pitanje ko gdje sjedi u „Slobodinom“ autobusu, Bibe je šutio i samo se smješkao.